

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (final draft).

Viite:

Imppola, J. J. (2023). Uusi Suomen ennätys. *Numismaatikko*, 59(1), 11–15.

Jorma J. Imppola SeAMK

Uusi Suomen ennätys

Joulukuun 17. päivä 2022 pidetyssä Holmaston huutokaupassa 162 oli kohdenumerolla 217 myynnissä kohde ”China. Kiangnan Province. Dollar (7 Mace and 2 Candareens) ND (1898). Circled dragon. Apparently purchased from B. Ahlström Mynthandel, Stockholm (included their coin envelope from c. 1960’s).” Kyseinen Kiinan Jiangnan:in provinssin hopeadollari oli painoltaan 26,82 grammaa ja se oli luokiteltu kunnoltaan 01 (XF). Lähtöhinnaksi oli asetettu 500 euroa.

Raha saavutti huutokaupassa huikkeen myyntihinnan 305 011 euroa + 22% = 372 113 euroa, mikä on kirkkaasti uusi Suomen ennätys. Ostajana oli ulkomainen taho.

Kuva 1. Jiangnan (KIANG NAN). Keisari Kuang-hsü:n nimissä lyöty hopeinen dollari ilman vuosilukua (1898). Halkaisija 39 mm, paino 26,82 g. Lyöty käyttörahaksi Nanjing:in rahapajassa vuonna 1898, Y#145.1, reunassa kalanruoto-ornamentti (katso kuva 2). Kuvalähde: <https://www.holmasto.fi/> Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Imppola, SeAMK.

Rahasta tunnetaan myös rihlattu versio (Y#145) sekä rihlattu PROOF-versio (KM#Pn1). Nämä ovat Englannissa valmistettuja koerahoja. Kuvan variantissa arvopuolen sanojen "KIANG NAN" A-kirjainten poikkiviivat ovat miltei näkymättömissä.

Kuva 2. Jiangnan (KIANG NAN). Keisari Kuang-hsü:n nimissä lyöty hopeadollari ilman vuosilukua (1898). Havainnekuva rahan yksityiskohtien tarkempaan tutkimiseen. Kuvalähde: <https://www.holmasto.fi/> Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Impola, SeAMK.

Kuvassa 2 ylhäällä vasemmalla osasuurennus arvopuolen sanoista "KIANG NAN", jonka A-kirjainten poikkiviivat ovat miltei näkymättömissä. Ylhäällä oikealla osasuurennus tunnuspuolen provinssia tarkoittavista kirjoitusmerkeistä, jonka vasemmanpuoleisen merkin vasemmassa yläkulmassa oleva kuvio on pelkistetty ja oikeanpuoleisen merkin rungon yläosa on avoin. Alinna rahan reunan kalanruotokuvio. Tarkempi vertailu koerahavariantin kanssa kuvassa 9.

Rahan taustaa

Jiangnan tai Jiang Nan (kiinaksi:江南, aiemmin kirjoitettu länsimaisittain Kiang-nan). Kirjaimellisesti se tarkoittaa "joen eteläpuolella", eli "Jangtsesta etelään" tarkoittaen Kiinan maa-alueita, jotka sijaitsevat välittömästi Jangtse-joen alajuoksun eteläpuolella, mukaan lukien sen suiston eteläosa. Alue käsittää Shanghai kaupungin, Jiangsun maakunnan eteläosan, Anhuin maakunnan kaakkoisosan, Jiangxin maakunnan pohjoisosan ja Zhejiangin maakunnan pohjoisosan. Alueen tärkeimpiä kaupunkeja ovat Anqing, Changzhou, Hangzhou, Nanjing, Ningbo, Shaoxing, Suzhou, Wuxi, Wenzhou ja Zhenjiang.

Entisen Jiangnanin provinssin aluetta on pitkään pidetty yhtenä Kiinan vauraimmista alueista sen rikkaan kaupan ja erittäin korkean kulttuurillisen kehityksen ansiosta. Suurin osa alueen ihmisistä puhuu äidinkielenään Wu-kiinaa ja sen murteita.

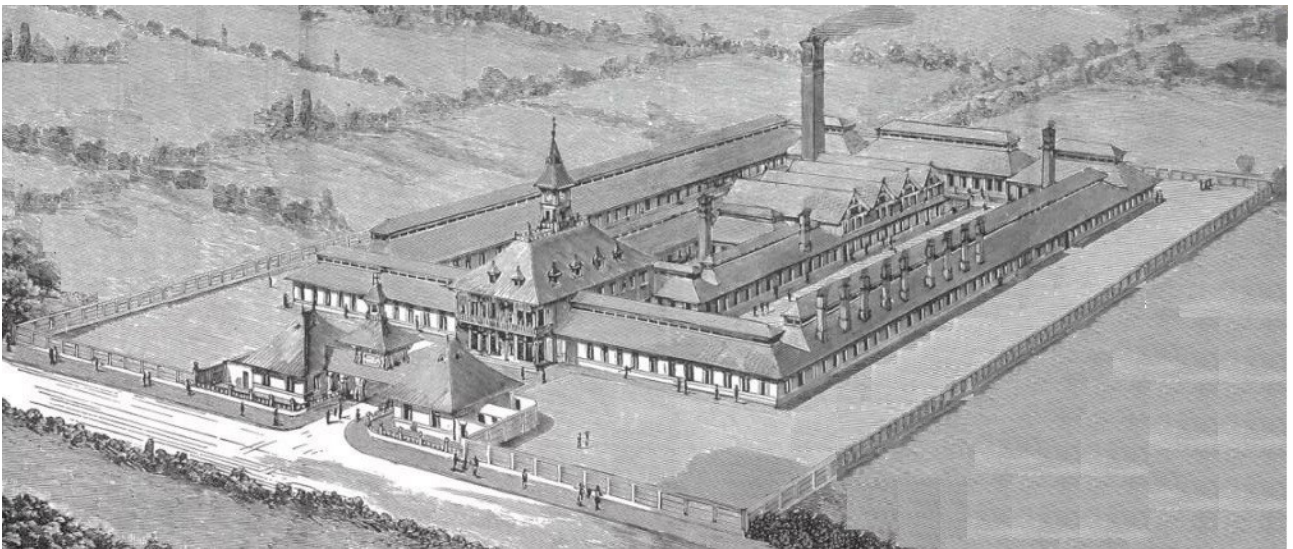
Kuva 3. Karttakuva Jiangnanin alueesta. Punaisella katkoviivalla on kuvattu tiukan kulttuurillisen katsannon mukainen Jiangnanin alue, tummennetulla värillä on kuvattu kielellisen yhteyden omaavat alueet ja punaviivoituksella Jiangnanin maantieteellinen yläköalue. Kuvälähde: <https://en.wikipedia.org/wiki/Jiangnan#/media/File:Jiangnan.png> Kuvan muokkaus Jorma Imppola, SeAMK.

1800-luvun lopulla siirryttiin Kiinan eri provinseissa korvaamaan liki 2 400 vuotta käytössä ollut pieniin pronssista valettuihin cash-rahoihin ja eri kokoihin hopeisiin harkkoihin perustuvaa rahajärjestelmää espanjalaiseen kauppadollariin (8 reales) perustuvalla desimaalisella rahajärjestelmällä, jossa 1 hopeadollari jakaantui 10 jiao'on, 100 centtiin ja 1 000 wen'iin (cash).

Kuva 4. Vanhoja pronssista valettuja cash-rahoja ja hopeinen tael-harkko. Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Impola, SeAMK.

Uusien desimaalirahojen tuottamiseen tarvittavasta teknologiasta, rahapajan rakentamisesta ja varustamisesta järjestettiin vuonna 1887 tarjouskilpailu, jonka voitti englantilainen Heaton and Sons -rahapaja (josta tuli myöhemmin Birminghamin rahapaja). Heaton and Sons -rahapajan osaamisen avulla perustettiin Kwang-Tung:iin (Kantoniin) Guangdong:in kaupunkiin valtava rahapaja, josta tuli aikanaan maailman suurin rahapaja 90 lyöntikoneellaan ja sen tuotanto oli suurimmillaan 2,7 miljoonaa metallirahaa päivässä. Rahapaja avattiin virallisesti 25. toukokuuta 1889 ja tämä englantilaisten suunnittelema ja kiinalaiseen tyyliin rakennettu kokonaisuus oli tullut maksamaan miljoona dollaria.

Kuva 5. Piirros Kantonin rahapajasta noin vuodelta 1888. Kuvälähde: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fa/Canton_Mint.jpg Kuvan muokkaus Jorma Impola, SeAMK.

Aloittaessaan toimintansa vuonna 1889 oli Kantonin rahapaja Kiinan ensimmäinen moderni rahapaja ja ensimmäisen toimintavuonna siellä lyötiin 5, 10, 20 ja 50 fen:in sekä 1 dollarin

hopearahoja. Kantonin rahapaja toimi keskeytyksettä vuoteen 1931 asti, ja sen jälkeen lyhyesti Kuomintangin-hallinnon aikana vuonna 1949 ennen heidän evakuoitumistaan Taiwaniin.

Kuva 6. Kiinan ensimmäinen eli Kwan Tung'in (Kantonin) provinssin hopeadollari vuodelta 1889. Halkaisija 40 mm, paino 27,23 grammaa. Rahan arvo on noin 220 000 euroa. Kuvälähde: <https://www.numisbids.com/n.php?p=lot&sid=3257&lot=30101> Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Impola, SeAMK.

Huomaa rahan painostandardi 7 mace and 3 candareens, mikä oli Kantonin hopearahojen alkuperäinen standardi. Rahojen tunnuspuolelle on kuvattuna samankaltainen lohikäärme kuvio kuin saman aikaisissa Japanin ja Korean hopearahoiissa. Myöhemmin samana vuonna dollarin hopeapainostandardia kevennettiin yhdellä candareenilla (eli noin 0,4 grammalla) 7 maceen ja 2 candareeniin. 1 Kiinan unssi eli tael vastasi 37,301 grammaa. 1 tael jakaantui 10 mace'en eli 100 candareeniin, jolloin 7 mace 2 candareen tarkoitti 0,72 taelia eli $0,72 * 37,301 \text{ g} = 26,8567 \text{ g}$.

Alkuperäinen Espanjan kauppadollarin painostandardi oli tähän aikaan $27,07 \text{ g} * 0,903 = 24,444 \text{ g}$, minkä vuoksi Kantonissa käyttöön otettu standardi $27,23 \text{ g} * 0,900 = 24,51 \text{ g}$ oli liian painava. Tämä johti rahojen nopeaan poistumiseen liikenteestä, koska niitä sulatettiin hopeaksi. Myöhemmin käyttöön otettu kevennetty standardi $26,85676 \text{ g} * 0,900 = 24,17 \text{ g}$ oli kauppadollaria hieman keveämpi, joten rahojen sulatusinto laantui. Tämä standardi jäikin pysyväksi koko Kiinan hopeadollarikauden ajaksi.

Japanin hopeayenin standardi oli $26,97 \text{ g} * 0,900 = 24,273 \text{ g}$ ja USA:n hopeadollarin standardi oli $26,73 \text{ g} * 0,900 = 24,057 \text{ g}$, joten Kiinan standardi oli Japanin ja USA:n standardien välissä.

Jiangnanin ensimmäisen hopeadollarin eri tyypit

Kantonin provinssin jälkeen ryhtyivät muutkin provinssit yksi toisensa jälkeen valmistamaan ja laskemaan liikkeelle omia dollaristandardin mukaisia rahojaan. Joukkoon liittyi myös Jiangnanin provinssi yhteistyössä jo mainitun Heaton and Sons -rahapajan kanssa. Vuonna 1896 Liu Kunyi, Liangjiangin varakuningas, perusti Nanjing:in kaupunkiin “Jiangnan Yleisen Hopeanvalurahapajan” ja vuonna 1897 Heaton and Sons suunnitteli ja valmisti uusien Kiang Nan:in provinssin 5, 10, 20, 50 fen'in ja 1 dollarin hopearahojen meistit ja löi niillä joitakin koelyöntejä.

Kuva 7. Jiangnan:in rahapaja Nanjingin kaupungissa. Tiloissa toimii nykyään mm. rahamuseo. Kuvalähde: <https://divisare.com/projects/426631-fanaf-jiangnan-mint-museum-in-nanjing> Kuvan muokkaus Jorma Imppola, SeAMK.

Meistit ja koelyönnit toimitettiin Jiangnan:in uuteen rahapajaan Nanjing:iin, jossa aloitettiin vuonna 1898 oma rahanlyönti käyttäen Heaton and Son:in valmistamia meistejä. Ainoa muutos Englannissa lyötyihin koerahoihin verrattuna oli reunarihlauksen korvaaminen turvallisempaa pidetyllä niin sanotulla kalanruotokuviolla. Rahan normaaliin rahaliikenteeseen vuonna 1898 Nanjing:in rahapajassa tehty ja liikkeelle laskettu versio on kuvattu artikkelin alun kuvissa 1 ja 2. Rahasta tunnetaan myös hopeiset ja kupariset koelyönnit (kuvat 8 ja 10).

Kuva 8. Jiangnan (KIANG NAN). Keisari Kuang-hsü:n nimissä lyöty hopeinen dollari ilman vuosilukua (1897). Lyöty Heaton and Sons -rahapajassa koerahana, halkaisija 39 mm, paino noin 27 g (KM# Pn2, reuna rihlattu, tunnetaan myös sileäreunaisena). Kuvan sileäreunainen PROOF-raha myytiin joulukuussa 2017 240 000 USD hintaan. Yksityiskohtien vertailu käyttörahatyyppin kanssa seuraavassa havainnekuvassa 9. Kuvälähde: <https://en.numista.com/catalogue/pieces296977.html> Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Impola, SeAMK.

Kuva 9. Arvpuolen sanojen "KIANG NAN" ylemmän käyttörahavariantin A-kirjainten poikkiviivat ovat heiveröiset ja alemman koerahavariantin selkeät. Tunnuspuolen provinssia tarkoittavista kirjoitusmerkeistä, jonka vasemmanpuoleisen merkin vasemmassa yläkulmassa oleva kuvio on käyttörahavariantissa pelkistetty, mutta alemmassa koerahavariantissa nuolenpään muotoinen. Oikeanpuoleisen merkin rungon yläosa on ylemmässä käyttörahavariantissa avoin,

mutta alemmassa koerahavariantissa suljettu. Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Imppola, SeAMK.

Kuva 10. Jiangnan (KIANG NAN). Keisari Kuang-hsü:n nimissä lyöty kuparinen dollari ilman vuosilukua (1897). Lyöty Heaton and Sons -rahapajassa koerahana, halkaisija 39 mm. (KM# Pn3, reuna rihlattu tai KM# Pn4, reuna sileä). Tämä koeraha on edellisen hopeisen koerahan kanssa identtinen. Kuvälähde: <https://en.numista.com/catalogue/pieces296978.html> Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Imppola, SeAMK.

Viimeaikaisia hintanoteerauksia

Artikkelimme käyttörahatyyppin raha siis myytiin 17. joulukuuta 2022 Holmaston 162. huutokaupassa kuntoluokalla 01 (XF) nettohintaan 372 113 euroa. Tämä rahatyypin on ollut kaupan viime aikoina parissakin huutokaupassa.

Heritage World Coin Auctions Hong Kong Signature Sale 3092 24.-25. kesäkuuta 2021, kohde 38180, kuntoluokka XF details, surface hairlines. Lähtöhinta oli 8 000 USD, myyntihinta oli 28 000 USD + 20% = 34 160 USD. Koska raha oli ”släbätty”, ei siitä ollut saatavilla tarkkaa painotietoa.

Kuva 11. Jiangnan (KIANG NAN). Keisari Kuang-hsü:n nimissä lyöty hopeinen dollari ilman vuosilukua (1898). Halkaisija 39 mm, paino noin 27 g. Lyöty Nanjing:in rahapajassa, (Y#145.1, reunassa kalanruoto-ornamentti). Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Imppola, SeAMK.

Heritage HKINF World Coins & Ancient Coins Signature Auction Hong Kong 3087 18.-19. joulukuuta 2020, kohde 30131, kuntoluokka UNC details, environmental damage. Nanjing mint, KM-Y145.1 Myyntihinta oli 200 000 USD + 20% = 240 000 USD. Koska raha oli ”släbätty”, ei siitä ollut saatavilla tarkkaa painotietoa.

Kuva 12. Jiangnan (KIANG NAN). Keisari Kuang-hsü:n nimissä lyöty hopeinen dollari ilman vuosilukua (1897). Halkaisija 39 mm, paino noin 27 g. Lyöty Nanjing:in rahapajassa, (KM#Y145.1, reunassa kalanruotokuvio). Kuvälähde: <https://coins.ha.com/itm/china/china-kiangnan-kuang-hsu-dollar-nd-1897-unc-details-environmental-damage-pcgs-/a/3087-30131.s> Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Impola, SeAMK.

Vertailtaessa artikkelin vasta myytyä rahaa huutokauppaesimerkkeihin on todettava, että Holmastolla myyty kappale on molempia edellä esiteltyjä hienompi kappale, ja verratessa erityisesti kuvan 12 rahaan, joka likaisuudestaan huolimatta saavutti 240 000 USD hinnan, tuntuu artikkelimme suomenenätysrahan varsin kova reilun 370 000 euron hinta kuitenkin aivan realistiselta.